

A feladatokat írta:
Horváth Balázs, Szeged
Lektorálta:
Széchenyi Gábor, Budapest

Beküldési határidő: 2020. január 31.

Curie Kémia Emlékverseny
10. évfolyam II. forduló megoldása
2019/2020.

Feladat	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen
Pontszám	8	8	8	7	9	40

1. feladat

8 pont/.....

Néhány fontos szerves vegyület

Töltsd ki a táblázatot!

A vegyület köznap neve	A vegyület szabályos neve	Félkonstitúciós képlete	Tapasztalati képlete
izobutil-klorid	1-klór-2-metilpropán	$\text{CH}_3\text{-CH}(\text{CH}_3)\text{-CH}_2\text{-Cl}$	$\text{C}_4\text{H}_9\text{Cl}$
izoprén	2-metilbuta-1,3-dién	$\text{CH}_2=\text{C}(\text{CH}_3)\text{-CH}=\text{CH}_2$	C_5H_8
glicerin	propán-1,2,3-triol	$\text{CH}_2(\text{OH})\text{-CH}(\text{OH})\text{-CH}_2(\text{OH})$	$\text{C}_3\text{H}_8\text{O}_3$
izooktán	2,2,4-trimetilpentán	$\text{CH}_3\text{-C}(\text{CH}_3)_2\text{-CH}_2\text{-CH}(\text{CH}_3)\text{-CH}_3$	C_8H_{18}

A félkonstitúciós képletek 1-1 pont, a többi válasz 0,5-0,5 pont.

2. feladat

8 pont/.....

Kísérletelemzés

Négy porkeverékkel kísérletezünk

- A) Alumíniumpor és jód keveréke
- B) Nátrium-hidroxid és ammónium-klorid keveréke
- C) Alumíniumpor és nátrium-hidroxid keveréke
- D) Vaspor és kénpor keveréke

a) Add meg egy olyan keverék betűjelét, melynek alkotórészeit oldószer felhasználása nélkül, egyszerű fizikai módszerrel gyorsan szét tudnánk választani? **A vagy D** **0,5 pont**

Mi ez a módszer és melyik összetevő milyen fizikai tulajdonságán alapul?

Szublimációval, mivel a jód illékonyabb az alumíniumnál.

vagy

Mágnessel, mivel a vas ferromágneses. **1 pont**

A következő kísérletben az összes porkeverékből mintát veszünk és vizet adunk hozzá.

b) Melyik esetben nem tapasztalunk kémiai változást? **D** **0,5 pont**

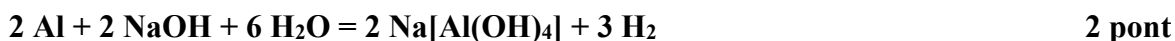
c) Melyik esetben kíséri jellegzetes színváltozás a reakció lezajlását? **A** **0,5 pont**

Írd fel a folyamat reakcióegyenletét!

d) Melyik reakcióban keletkezik elemi gáz? **C** **0,5 pont**

Írd fel a folyamat reakcióegyenletét!

e) Melyik reakcióban keletkezik olyan gáz, amely vizes oldatának lúgos kémhatása nedves indikátorpapírral kimutatható? **B** **0,5 pont**

Írd fel a gázfejlődéssel járó folyamat reakcióegyenletét!

3. feladat **8 pont/.....**

Négyféle asszociáció

Írd a megfelelő betűjelet a feladat végén található táblázat megfelelő cellájába!

- A) bróm
- B) hidrogén-klorid
- C) mindkettő
- D) egyik sem

1. Standardállapotban (25 °C, 10⁵ Pa) színtelen folyadék.
2. Szobahőmérsékleten, légköri nyomáson szúrós szagú gáz.
3. Molekulája poláris.
4. Szilárd állapotban a molekulái közti legerősebb kölcsönhatás a hidrogénkötés.
5. Vízrel sav-bázis reakcióban reagál.
6. Vizes oldata savas kémhatású.
7. Acetilénnel addíciós folyamatban reagál.
8. Benzinben jól oldódik.

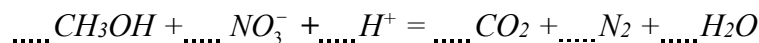
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
D	B	B	D	B	C	C	A

4. feladat

7 pont/.....

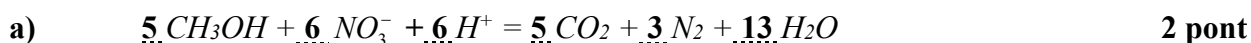
A szennyvizek nitráttartalmának csökkentéséhez metanolt használnak.

a) Rendezendő reakcióegyenlet:

b) Hány %-kal csökken a 30000 m³ térfogatú, 31 mg/dm³ nitráttartalmú szennyvíz nitráttartalma, ha 160 kg metanolt adunk hozzá?

Megoldás:

b) A szennyvízben levő nitrát tömege: $30000 \text{ m}^3 \cdot 31 \text{ g/m}^3 = 930000 \text{ g} = 930 \text{ kg}$ **1 pont**

A metanol anyagmennyisége: $n(CH_3OH) = \frac{m}{M} = \frac{160 \text{ kg}}{32 \frac{\text{kg}}{\text{kmol}}} = 5 \text{ kmol}$ **1 pont**

Az elreagált nitrát

- anyagmennyisége: $n(NO_3^-) = \frac{6}{5} \cdot n(CH_3OH) = 6 \text{ kmol}$ **1 pont**

- tömege: $m(NO_3^-) = 6 \text{ kmol} \cdot 62 \frac{\text{kg}}{\text{kmol}} = 372 \text{ kg}$ **1 pont**

A szennyvíz nitráttartalma $\frac{372 \text{ kg}}{930 \text{ kg}} \cdot 100\% = 40\%$ -kal csökkent. **1 pont**

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)

5. feladat

9 pont/.....

Egy metánból és egy telítetlen szénhidrogénből álló gázelegy oxigéngázra vonatkoztatott sűrűsége 0,65.

a) Határozd meg a telítetlen szénhidrogén molekulaképletét, ha a gázelegy 40 anyagmennyiség %-ban tartalmazza!

b) Legalább hány dm³ azonos állapotú oxigéngáz szükséges 1 dm³ ilyen gázelegy tökéletes elégetéséhez?

Megoldás:

a) $M(\text{gázelegy}) = \rho_{\text{rel.}} \cdot M(O_2) = 0,65 \cdot 32 \text{ g/mol} = 20,8 \text{ g/mol}$ **1 pont**

Az ismeretlen szénhidrogén (C_xH_y) moláris tömege legyen M g/mol.

Vegyünk pl. 1 mol gázelegyet, ebben 0,6 mol CH₄ és 0,4 mol C_xH_y van. **1 pont**

Így a gázelegy tömege: $20,8 = 16 \cdot 0,6 + M \cdot 0,4$ **1 pont**

$M = 28$ **1 pont**

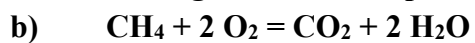
A szénhidrogén moláris tömegére felírhatjuk a következő egyenletet:

$28 \text{ g/mol} = 12 \text{ g/mol} \cdot x + 1 \text{ g/mol} \cdot y$, **1 pont**

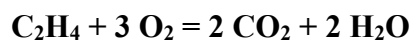
melynek megoldása $x=2$ esetén $y=4$.

A szénhidrogén molekulaképlete: C_2H_4 (etén).

1 pont

1 pont

1 pont

1 dm³ gázelegy elégetéséhez

0,6·2 dm³ (metán égetéséhez) + 0,4·3 dm³ (etén égetéséhez)

= 2,4 dm³ oxigéngáz szükséges.

1 pont

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)